

1990. évi LXV. törvény
a helyi önkormányzatokról

Az Országgyűlés - követve hazánk haladó önkormányzati hagyományait, továbbá az Európai Önkormányzati Karta alapkövetelményeit - elismeri és védi a helyi közösségek önkormányzáshoz való jogait.

A helyi önkormányzás lehetővé teszi, hogy a választópolgárok helyi közössége - közvetlenül, illetőleg a választott helyi önkormányzata útján - önállóan és demokratikusan intézze a helyi érdekű közügyeit.

Az Országgyűlés, támogatva a helyi közösségek önszervező önállóságát, segíti az önkormányzáshoz szükséges feltételek megteremtését, előmozdítja a közhatalom demokratikus decentralizációját.

Az Országgyűlés e célok megvalósítása érdekében a következő törvényt alkotja:

I. fejezet

A HELYI ÖNKORMÁNYZÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

Az önkormányzati jogok

1. §(1) A község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye önkormányzata (a továbbiakban: helyi önkormányzat) a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi érdekű közügyekben (a továbbiakban: helyi közügy) önállóan jár el.

(2) A helyi közügyek a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, a közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlásához, valamint mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek helyi megteremtéséhez kapcsolódnak.

(3) A helyi önkormányzat - a törvény keretei között - önállóan szabályozhatja, illetőleg egyedi ügyekben szabadon igazgathatja a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket. Döntését az Alkotmánybíróság, illetve bíróság és kizárólag jogszabálysértés esetén bírálhatja felül.

(4) A helyi önkormányzat - a választott helyi képviselő-testület által, vagy a helyi népszavazás döntésével - önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabályt nem sért. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását.

(5) Törvény a helyi önkormányzatnak kötelező feladat- és hatáskört is megállapíthat. A kötelezően ellátandó önkormányzati feladat- és hatáskörök meghatározásával egyidejűleg az Országgyűlés biztosítja az ellátásukhoz szükséges anyagi feltételeket, dönt a költségvetési hozzájárulás mértékéről és módjáról.

(6) A helyi önkormányzat a törvény keretei között:

a) önállóan alakíthatja szervezetét és működési rendjét, önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kiténtetéseket és elismerő címeket alapíthat;

b) önkormányzati tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. Saját felelősségére vállalkozói tevékenységet folytathat. Kiegészítő állami támogatásra jogosult az önhibáján kívül hátrányos helyzetben levő települési önkormányzat;

c) szabadon társulhat más helyi önkormányzattal, érdekeinek képvisellete és védelme céljából területi, valamint országos érdek képviselleti szervezetbe tömörülhet, feladat- és hatáskörében együttműködhet külföldi helyi önkormányzattal, beléphet nemzetközi önkormányzati szervezetekbe.

2. § (1) A helyi önkormányzat érvényre juttatja a népfelség elvét, helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot.

(2) Önkormányzati döntést a helyi önkormányzat képviselő-testülete - annak felhatalmazására az általa választott bizottság vagy személy -, illetőleg a helyi népszavazás hozhat.

(3) A helyi önkormányzat véleményt nyilváníthat és kezdeményezést tehet a feladat- és hatáskörébe nem tartozó, de a helyi közösséget érintő ügyekben. A helyi önkormányzatnak a döntésre jogosult szerv a jogszabályban előírt határidőn belül érdemi választ köteles adni.

3. § Az önkormányzati jogokat, illetőleg az önkormányzat hatáskörének jogszerű gyakorlását az Alkotmánybíróság, illetőleg a bíróság védi.

4. § Az 1-3. §-ban biztosított önkormányzati jogok minden helyi önkormányzat tekintetében egyenlőek.

5. § A helyi önkormányzati jogok a településen választójoggal rendelkező lakosok (továbbiakban: választópolgárok) közösségét illetik meg. A választópolgárok az önkormányzati testületbe választott képviselőik útján, és a helyi népszavazáson való részvételükkel gyakorolják az önkormányzáshoz való közösségi jogaikat.

Feladatok és hatáskörök

6.§ (1) A községnek, városnak, fővárosnak és kerületeinek (továbbiakban: települési önkormányzat), a megyei önkormányzatnak egymástól eltérő feladat- és hatáskörei lehetnek:

a) a helyi önkormányzatok a helyi igényektől és teljesítőképességtől függően egymástól eltérő önkormányzati feladat- és hatásköröket vállalhatnak;

b) törvény a nagyobb lakosságszámú és teljesítőképességű önkormányzatoknak - más helyi önkormányzatokhoz képest - több kötelező feladat- és hatáskört állapíthat meg. A kisebb lakosságszámú település önkormányzata - amennyiben saját maga vagy társulásával arról közösen gondoskodni tud - működési területén önként vállalhatja a törvény által a nagyobb lakosságszámú települési önkormányzatnak, illetve megyei önkormányzatnak kötelezően előírt közszolgáltatás megszervezését. Ilyen esetben költségvetése számára igényelheti az átvállalt feladattal arányos fedezet biztosítását.

(2) A helyi önkormányzat önként vállalt, illetőleg kötelezően előírt feladat- és hatáskörei a helyi közügyek széles körét fogják át. Törvény kivételesen utalhat helyi közügyet más szervezet feladat- és hatáskörébe.

(3) A megyei és a települési önkormányzatok között nincs függőségi viszony, a kölcsönös érdekek alapján együttműködnek.

7. § (1) Törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet kivételesen a polgármestert, főpolgármestert államigazgatási hatósági hatáskörrel ruházhatja fel. Törvény vagy kormányrendelet államigazgatási feladatot, hatósági hatáskört állapíthat meg a jegyzőnek és kivételesen a képviselő-testület hivatala ügyintézőjének is.

(2) A törvényben vagy törvény felhatalmazása alapján kormányrendeletben előírt esetekben - honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófa elhárítási ügyekben - a polgármester részt vesz az országos államigazgatási feladatok helyi végrehajtásában.

(3) Ha a polgármester az (1) és (2) bekezdésben biztosított saját államigazgatási feladatkörében, illetve az államigazgatási hatósági hatáskörben jár el, a képviselő-testület nem utasíthatja, döntését nem bírálhatja felül.

II. fejezet

A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT

A települési önkormányzat feladata, hatásköre, szervei

8. § (1) A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás, a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a településtisztaság biztosítása; gondoskodás a helyi tűzvédelemről, közbiztonság helyi feladatairól; közreműködés a helyi energiaszolgáltatásban, a foglalkoztatás megoldásában; az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról, az egészségügyi, a szociális ellátásról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység, sport támogatása; a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítésének a biztosítása; az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feladatokban a települési önkormányzat maga határozza meg - a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően -, mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el.

(3) Törvény a települési önkormányzatokat kötelezheti arra, hogy egyes közszolgáltatásokról és közhatalmi helyi feladatok ellátásáról gondoskodjanak. E kötelezettségek a település nagyságától, a lakosságától, és egyéb feltételektől függően eltérően is megállapíthatók.

(4) A települési önkormányzat köteles gondoskodni az egészséges ivóvízellátásról, az alapfokú oktatásról, az egészségügyi és a szociális alapellátásról, a közvilágításról, a helyi közutak és a köztemető fenntartásáról; köteles biztosítani a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.

(5) A települési önkormányzat a feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködik e közösségekkel.

9. § (1) Az önkormányzat jogi személy. Az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg. A képviselő-testületet a polgármester képviseli.

(2) Az önkormányzati feladatokat a képviselő-testület és szervei: a polgármester, a képviselő-testület bizottságai, a képviselő-testület hivatala látják el.

(3) A képviselő-testület egyes hatásköreit a polgármesterre, a bizottságaira ruházhatja. E hatáskör gyakorlásához utasítást adhat, e hatáskört visszavonhatja.

(4) A képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások céljából önkormányzati intézményt, vállalatot, más szervezetet (a továbbiakban együtt: intézmény) alapíthat, kinevezi a vezetőiket.

10. § A képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át:

a) a rendeletalkotás;

b) szervezetének kialakítása és működésének meghatározása, továbbá a törvény által hatáskörébe utalt választás, kinevezés, megbízás;

c) a helyi népszavazás kiírása, az önkormányzati jelképek, kitüntetések és elismerő címek meghatározása, használatuk szabályozása, díszpolgári cím adományozása;

d) a gazdasági program, a költségvetés megállapítása, döntés a végrehajtásukról szóló beszámoló elfogadásáról, a helyi adó megállapítása, a településrendezési terv jóváhagyása, a képviselő-testület által meghatározott értékhatár feletti hitelfelvétel, a kötvénykibocsátás, továbbá a közösségi célú alapítvány és alapítványi forrás átvétele, és átadása;

- e) önkormányzati társulás létrehozása, társuláshoz, érdek képviseleti szervezethez való csatlakozás;
- f) megállapodás külföldi önkormányzattal való együttműködésről, nemzetközi önkormányzati szervezethez való csatlakozás;
- g) intézmény alapítása;
- h) közterület elnevezése, emlékmű állítás;
- i) eljárás kezdeményezése az Alkotmánybíróságnál;
- j) a bíróságok népi ülnökeinek a megválasztása;
- k) állásfoglalás megyei önkormányzati intézmény átszervezéséről, megszüntetéséről, ellátási, szolgáltatási körzeteiről, ha a szolgáltatás a települést is érinti;
- l) véleménynyilvánítás olyan ügyben, amelyben törvény az érdekelt önkormányzat álláspontjának a kikérését írja elő;
- m) amit törvény a képviselő-testület át nem ruházható hatáskörébe utal.

11. § (1) A képviselő-testület önkormányzati hatósági ügyben hozott határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

(2) A polgármester (főpolgármester), valamint a képviselő-testület bizottságának önkormányzati jogkörben hozott hatósági határozata ellen a képviselő-testülethez lehet fellebbezést benyújtani.

(3) A képviselő-testület (1) és (2) bekezdés alapján hozott határozatának a felülvizsgálatát jogszabálysértésre hivatkozással a bíróságtól lehet kérni a határozat közlésétől számított harminc napon belül. A pert az önkormányzat ellen kell indítani.

A képviselő-testület működése

12. § (1) A képviselő-testület szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú, de évente legalább hat ülést tart. Az ülést össze kell hívni a települési képviselők egynegyedének vagy a képviselő-testület bizottságának az indítványára.

(2) A képviselő-testület elnöke a polgármester, aki összehívja és vezeti a képviselő-testület ülését.

(3) A képviselő-testület ülése nyilvános, indokolt esetben a testület zárt ülést rendelhet el.

(4) A képviselő-testület a döntéseit nyílt szavazással hozza, indokolt esetben titkos szavazást rendelhet el.

(5) A helyi képviselők és polgármesterek általános választásán a nemzeti vagy etnikai kisebbség legtöbb szavazatot kapott jelöltje kisebbségének helyi szószólójává válik. Amennyiben nem tagja a képviselő-testületnek, annak ülésein tanácskozási joggal részt vehet. Egyéb jogosítványait a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény szabályozza.

13. § A képviselő-testület évente legalább egyszer, előre meghirdetett közmeghallgatást tart, amelyen az állampolgárok és a helyben érdekelt szervezetek képviselői közérdekű kérdést és javaslatot tehetnek.

14. § (1) A képviselő-testület akkor határozatképes, ha az ülésen a települési képviselőknek több mint a fele jelen van. A határozathozatalhoz a jelenlevő települési képviselők több mint a felének az egybehangzó szavazata szükséges.

(2) A képviselő-testület döntéshozatalából kizárható az, akit vagy akinek a hozzátartozóját az ügy személyesen érinti. A kizárásról az érintett települési képviselő kezdeményezésére vagy bármely települési képviselő javaslatára a képviselő-testület dönt. A döntéshez minősített többség szükséges.

(3) Szavazategyenlőség esetén - ha a szervezeti és működési szabályzat másként nem rendelkezik - a képviselő-testület a következő ülésén újból határoz, ismételt szavazategyenlőség esetén a polgármester szavazata dönt.

15. § (1) Minősített többség szükséges a 10. § *a), b), e), f), g)* pontban foglalt ügyek, továbbá a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott ügyek eldöntéséhez.

(2) A minősített többséghez a szervezeti és működési szabályzatban előírt, de legalább a megválasztott települési képviselők több mint a felének a szavazata szükséges. A jelenlevő települési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges a szervezeti és működési szabályzat elfogadásához.

16. § (1) A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.

(2) Az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában, illetőleg a helyben szokásos - a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott - módon ki kell hirdetni.

(3) Az önkormányzati rendeletet a polgármester és a jegyző írja alá. Kihirdetéséről a jegyző gondoskodik.

17. § (1) A képviselő-testület üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, amely a megjelent képviselők és meghívottak nevét, a tárgyalt napirendi pontokat, a tanácskozás lényegét és a hozott határozatokat tartalmazza. A jegyzőkönyv elkészítéséről a jegyző gondoskodik.

(2) A képviselő-testület ülésének a jegyzőkönyvét a polgármester és a jegyző írja alá. A jegyzőkönyvet az ülést követő nyolc napon belül a jegyző köteles megküldeni a köztársasági megbízottnak.

(3) A választópolgárok - a zárt ülés kivételével - betekinhetnek a képviselő-testület előterjesztéseibe és üléseinek a jegyzőkönyvébe.

18. § (1) A képviselő-testület a működésének részletes szabályait a szervezeti és működési szabályzatában határozza meg.

(2) A képviselő-testület meghatározza azoknak a fórumoknak a rendjét (község-, várospolitikai fórum, városrész tanácskozás, falugyűlés stb.), amelyek a lakosság, a társadalmi szervezetek közvetlen tájékoztatását, a fontosabb döntések előkészítésébe való bevonását szolgálják. Ezek állásfoglalásáról és az ott felmerült kisebbségi véleményekről tájékoztatni kell a képviselő-testületet.

A települési képviselő

19. § (1) A települési képviselő a település egészéért vállalt felelősséggel képviseli a választóinak az érdekeit. Részt vehet a képviselő-testület döntéseinek előkészítésében, végrehajtásuk szervezésében és ellenőrzésében. A települési képviselők jogai és kötelességei azonosak. A települési képviselő a képviselői tevékenysége során hivatalos személyként jár el.

(2) A települési képviselő:

a) a képviselő-testület ülésén a polgármestertől (alpolgármestertől), a jegyzőtől, a bizottság elnökétől önkormányzati ügyekben felvilágosítást kérhet, amelyre az ülésen - vagy legkésőbb tizenöt napon belül írásban - érdemi választ kell adni;

b) kérésére az írásban is benyújtott hozzászólását a jegyzőkönyvhöz kell mellékelni; illetőleg kérésére a véleményét rögzíteni kell a jegyzőkönyvben;

c) tanácskozási joggal részt vehet bármely bizottság ülésén. Javasolhatja a bizottság elnökének a bizottság feladatkörébe tartozó ügy megtárgyalását, amelyet a bizottság legközelebbi ülése elé kell terjeszteni és tárgyalására a települési képviselőt meg kell hívni. Kezdeményezheti, hogy a képviselő-testület vizsgálja felül bizottságának a döntését;

d) megbízás alapján képviselheti a képviselő-testületet;

e) a képviselő-testület hivatalától igényelheti a képviselői munkájához szükséges tájékoztatást, ügyviteli közreműködést. Közérdekű ügyben kezdeményezheti a képviselő-testület hivatalának intézkedését, amelyre a hivatal tizenöt napon belül érdemi választ köteles adni.

20. § (1) A települési képviselőt a testületi munkában való részvételhez szükséges időtartamra a munkahelyén fel kell menteni a munkavégzés alól. Az emiatt kiesett jövedelmét a képviselő-testület téríti meg, melynek alapján a települési képviselő társadalombiztosítási ellátásra is jogosult. A képviselő-testület átalányt is megállapíthat.

(2) A képviselő-testület a települési képviselőknek törvényben és az önkormányzati rendeletében meghatározott költségtérítést és juttatást, illetőleg havonkénti tiszteletdíjat a tanácsnoknak, a bizottsági elnöknek havonkénti tiszteletdíjat vagy évi egyszeri juttatást állapíthat meg.

21. § A képviselő-testület a polgármesternek, bármely települési képviselőnek a javaslatára a települési képviselők közül tanácsnokokat választhat. A tanácsnok felügyeli a képviselő-testület által meghatározott önkormányzati feladatkörök ellátását.

A képviselő-testület bizottságai

22. § (1) A képviselő-testület határozza meg bizottsági szervezetét, és választja meg bizottságait. A képviselő-testület a kétezernél több lakosú településen pénzügyi ellenőrző bizottságot választ. Törvény más bizottság megalakítását is elrendelheti.

(2) A képviselő-testület nemzeti, etnikai kisebbséget képviselő tagjai kezdeményezésére kisebbségek ügyeivel foglalkozó bizottságot hoz létre.

23. § (1) A bizottság - a feladatkörében - előkészíti a képviselő-testület döntéseit, szervezi és ellenőrzi a döntések végrehajtását. A képviselő-testület határozza meg azokat az előterjesztéseket, amelyeket bizottság nyújt be, továbbá amely előterjesztések a bizottság állásfoglalásával nyújthatók be a képviselő-testületnek.

(2) A képviselő-testület döntési jogot adhat bizottságainak és a bizottság döntését felülvizsgálhatja, önkormányzati rendeletben hatósági hatáskört állapíthat meg bizottságának.

24. § (1) A bizottság elnökét és tagjainak több mint a felét a települési képviselők közül kell választani. A képviselő-testület hivatalának dolgozója nem lehet a bizottság elnöke, tagja.

(2) A bizottságba indokolt beválasztani a feladatköre szerinti területen szolgáltatást nyújtó jelentősebb szervezet képviselőjét, társadalmi szervezet küldöttjét, a szolgáltatást igénybe vevő más választópolgárt.

25. § (1) A bizottságot a polgármester indítványára össze kell hívni.

(2) A polgármester felfüggeszheti a bizottság döntésének a végrehajtását, ha az ellentétes a képviselő-testület határozatával, vagy sérti az önkormányzat érdekeit. A felfüggesztett döntésről a képviselő-testület a következő ülésén határoz.

26. § A bizottsági döntéshozatalból kizárható az, akit vagy akinek a hozzátartozóját személyesen érinti az ügy. A kizárásról az elnök esetén a polgármester, bizottsági tag esetén a bizottság dönt. A bizottság elnöke, tagja adott ügyben elfogultságát bejelentheti, ez esetben a vitában, a döntéshozatalban nem vehet részt.

27. § A bizottság a feladatkörében ellenőrzi a képviselő-testület hivatalának a képviselő-testület döntéseinek az előkészítésére, illetőleg végrehajtására irányuló munkáját. Ha a bizottság a hivatal tevékenységében a képviselő-testület álláspontjától, céljaitól való eltérést, az önkormányzati érdek sérelmét, vagy a szükséges intézkedés elmulasztását észleli, a polgármester intézkedését kezdeményezheti.

28. § (1) A képviselő-testület - szervezeti és működési szabályzatában - településrészi önkormányzatot hozhat létre települési képviselőkből, más választópolgárokból. A településrészi önkormányzati testület vezetője települési képviselő.

(2) A képviselő-testület a településrészt érintő ügyekben egyes hatásköreit átruházhatja a településrészi önkormányzatra, anyagi eszközöket adhat számára.

29. § A bizottságok működésének ügyviteli feladatait a képviselő-testület hivatala látja el. A településrészi önkormányzati testület munkájának segítésére a képviselő-testület hivatali kirendeltségeket hozhat létre, amelyek egyben a lakossági ügyintézésben ügyfélszolgálati teendőket is elláthatnak.

A polgármester, az alpolgármester, a jegyző

30. § A képviselő-testület az alakuló ülését a választást követő tizenöt napon belül tartja meg. Az alakuló ülést a legidősebb települési képviselő, mint korelnök vezeti.

31. § (1) A tízezernél több lakosú településen a polgármestert a képviselő-testület választja, a megválasztás a képviselő-testület alakuló ülésén történik. A polgármester személyére bármely települési képviselő javaslatot tehet. A jelölés nyílt szavazással történik. Polgármesterjelölt az lesz, aki megkapta a települési képviselők egyharmadának a szavazatát.

(2) A képviselő-testület titkos szavazással választja meg a polgármestert. Ha a választás eredménytelen, a képviselő-testület a következő, tizenöt napon belül tartott ülésén választ polgármestert. A megválasztott polgármester a képviselő-testület tagja.

32. § A polgármester a megválasztását követően esküt tesz a képviselő-testület előtt. Az eskü szövege:

„Én esküszöm, hogy hazámhoz, a Magyar Köztársasághoz, annak népéhez hű leszek, az Alkotmányt és az alkotmányos jogszabályokat megtartom; az állami és szolgálati titkot megőrzőm; megbízatásomhoz híven, pártatlanul, lelkiismeretesen járok el, és a legjobb tudásom szerint, minden igyekezettel (település neve) javát szolgálom.”

33. § A polgármester tekintetében a képviselő-testület gyakorolja a munkáltatói jogokat, munkabérét a jogszabály keretei között határozza meg. A polgármester az államigazgatási tevékenységéért a közszolgálati szabályok szerint felelős.

34. § A képviselő-testület a polgármester helyettesítésére, munkájának a segítésére, egyes önkormányzati feladatok ellátására alpolgármestert (alpolgármestereket) választhat. Az alpolgármesterre megfelelően irányadók a polgármesterre vonatkozó szabályok.

35. § (1) A polgármester az államigazgatási feladatait, hatásköreit [7. § (1) és (2) bekezdés] a képviselő-testület hivatalának közreműködésével látja el.

(2) A polgármester a jegyző útján irányítja a képviselő-testület hivatalát. A polgármester:

a) meghatározza a hivatal feladatait az önkormányzat munkájának a szervezésében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában,

b) dönt a jogszabály által hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben, hatósági jogkörökben, egyes hatásköreinek a gyakorlását átruházhatja,

c) javaslatot tesz a képviselő-testület hivatalának belső szervezeti tagozódására, a hivatal munkarendjére, az ügyfélfogadás rendjére,

d) szabályozza a hivatalban a kiadmányozás rendjét,

e) kinevezi a hivatal dolgozóit, és gyakorolja a munkáltatói jogokat; továbbá gyakorolja az egyéb munkáltatói jogokat a jegyző tekintetében.

36. § (1) A képviselő-testület - pályázat alapján - a jogszabályban megállapított képesítési követelményeknek megfelelő jegyzőt nevez ki. A kinevezés határozatlan időre szól.

(2) A jegyző:

a) a polgármester irányításával gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról;

b) vezeti a hivatalt, megszervezi a hivatal munkáját;

c) döntésre előkészíti a polgármester hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyeket;

d) dönt azokban a hatósági ügyekben, amelyeket a polgármester ad át;

e) tanácskozási joggal vesz részt a képviselő-testület, a képviselő-testület bizottságának ülésén;

f) dönt a hatáskörébe utalt ügyekben.

(3) A jegyző köteles jelezni a képviselő-testületnek, a bizottságnak és a polgármesternek, ha a döntésüknél jogszabálysértést észlel. Ilyen észrevételét a képviselő-testület jegyzőkönyvének felterjesztésekor a jegyzőkönyvhöz csatolja.

(4) A községi körjegyzőségnél a körjegyző a polgármesterek egyetértésével nevezi ki a hivatal dolgozóit, és gyakorolja a munkáltatói jogokat.

(5) Ha a körjegyzőség székhelye város, a körjegyzői feladatokat a városi jegyző látja el.

37. § A képviselő-testület döntése alapján az ötezernél kevesebb lakosú községben a polgármesteri tisztség társadalmi megbízatásban is betölthető.

A képviselő-testület hivatala

38. § A képviselő-testület egységes hivatalt hoz létre - polgármesteri hivatal elnevezéssel - az önkormányzat működésével, valamint az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására.

Körjegyzőség

39. § (1) Az ezernél kevesebb lakosú, a megyén belül egymással határos községek az igazgatási feladataik ellátására körjegyzőséget alakítanak és tartanak fenn. Ezernél több, de kétezernél kevesebb lakosú község is részt vehet körjegyzőségben, körjegyzőség székhelye kétezernél több lakosú település is lehet. A körjegyzőség fenntartásának költségeihez az érdekelt képviselő-testületek a településük lakosságszámának arányában járulnak hozzá.

(2) Az ezernél kevesebb lakosú község képviselő-testülete is létrehozhat önálló hivatalt, ha a képesítési követelményeknek megfelelő jegyzőt nevez ki.

(3) A körjegyzőséghez csatlakozni, abból kiválni a naptári év első napjával lehet. A döntést a kiválásról és a csatlakozásról legalább hat hónappal korábban kell meghozni.

40. § (1) Körjegyzőség alakításáról az érdekelt települések képviselő-testületei állapodnak meg. A körjegyzőt a képviselő-testületek együttes ülése nevezi ki. A körjegyző kinevezéséhez a körjegyzőséghez tartozó képviselő-testületek mindegyikének többséggel hozott egybehangzó döntése szükséges. A körjegyzőség munkájával kapcsolatos kérdésekben szükség szerint a képviselő-testületek együttes ülésen határoznak.

(2) A körjegyző ellátja a képviselő-testületek, a bizottságok és a települési képviselők működésével kapcsolatos igazgatási feladatokat, a polgármesterek hatáskörébe tartozó államigazgatási döntések előkészítését és végrehajtását.

(3) A körjegyző vagy megbízottja köteles mindegyik képviselő-testület ülésén részt venni és ott a szükséges tájékoztatást megadni.

(4) A körjegyző évente beszámol minden képviselő-testületnek a körjegyzőség munkájáról.

(5) A körjegyző vagy megbízottja a képviselő-testületek - egyeztetett - szervezeti és működési szabályzatában meghatározott gyakorisággal, hetente legalább egy napon köteles minden községben ügyfélfogadást tartani.

(6) A körjegyzőség működésének ellenőrzését, a feladatok egyeztetését az érdekelt községek polgármesterei együttesen végzik.

III. fejezet

A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK TÁRSULÁSAI

41. § (1) A települési önkormányzatok képviselő-testületei feladataik hatékonyabb, célszerűbb megoldására szabadon társulhatnak. A társulásnak a 42-44. §-ban foglaltakon kívül más formái is lehetnek.

(2) A társulás nem sértheti az abban résztvevők önkormányzati jogait.

(3) A társulás jogi személy. Székhelyéről és képviseléről a társulást létrehozó megállapodás rendelkezik.

(4) A települési önkormányzatok képviselő-testületei között a társulások működése során felmerülő vitás kérdésekben a bíróság dönt.

Hatósági igazgatási társulás

42. § (1) A képviselő-testületek megállapodással egyes államigazgatási hatósági ügyfajták szakszerű intézésére hatósági igazgatási társulást hozhatnak létre.

(2) A megállapodásnak tartalmaznia kell:

a) a társulás résztvevőinek nevét, székhelyét,

b) a társulásban intézendő ügyek megjelölését,

c) a társulás vezetőjének és alkalmazottainak kinevezési módját, a munkáltatói jogok gyakorlásának a rendjét, a költségek viselésének arányát,

d) a társulásba való belépés, illetőleg a kiválás szabályait,

e) a társulás működési területén a helyszíni ügyintézés rendjét.

(3) A megállapodást meg kell küldeni a köztársasági megbízottnak, aki tizenöt napon belül tehet törvényességi észrevételt.

Intézményirányító társulás

43. § (1) Az érdekelt képviselő-testületek megállapodhatnak két vagy több községet, illetőleg várost és községet ellátó egy vagy több intézmény közös irányításában (alapításában, fenntartásában és fejlesztésében). Eltérő megállapodás hiányában a közös intézmények fenntartásához az érdekelt képviselő-testületek a településük lakosságszámának arányában járulnak hozzá.

(2) A megállapodásban meg kell határozni:

a) a közös intézmény tevékenységi és ellátási körét,

b) az egyes képviselő-testületek pénzügyi hozzájárulásának arányát,

c) az intézmény fenntartásával kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket, valamint azok gyakorlásának a módját,

d) a megállapodás felmondásának a feltételeit.

(3) A közös intézménnyel kapcsolatos feladatok ellátására, hatáskörök gyakorlására az érdekelt képviselő-testületek - a település lakosságának számával arányos létszámú - bizottságot hoznak létre. A bizottság maga választja elnökét és határozza meg ügyrendjét.

(4) A bizottság ülését össze kell hívni, ha azt bármely résztvevő település bizottsági tagjai együttesen, továbbá, ha az intézmény vezetője kezdeményezi.

Közös képviselő-testület

44. § (1) A települési képviselő-testület más települési képviselő-testülettel közös képviselő-testületet alakíthat.

(2) Közös képviselő-testület alakítása esetén a képviselő-testületek részben vagy egészben egyesítik a költségvetésüket, közös hivatalt tartanak fenn és intézményeiket közösen működtetik.

(3) Azokban az ügyekben, amelyek kizárólag az adott települést érintik, az egyes települések képviselő-testülete önállóan dönt.

(4) A közös képviselő-testület alakuló ülésén határozatba foglalja a megalakulását, a székhelyét, a hozzá tartozó települések felsorolását. A közös képviselő-testület dönt a szervezetéről, működési rendjéről. A közös képviselő-testület ülését össze kell hívni bármely résztvevő település polgármesterének a kezdeményezésére.

(5) Közös testület alakítható úgy is, hogy az érdekelt települési képviselő-testületek a települések lakosságának arányában választják meg a tagjait a települési képviselők közül.

(6) A közös képviselő-testület, ha megfelel a 69. § (2)-(4) bekezdésben foglalt feltételeknek, e szabályok szerint körzeti jellegű közszolgáltatás megszervezését vállalhatja.

IV. fejezet

HELYI NÉPSZAVAZÁS, NÉPI KEZDEMÉNYEZÉS

45. § (1) A helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben való részvételre az a választópolgár jogosult, akinek a településen állandó lakóhelye van.

(2) Az üdülőterületen az üdülőterületet érintő ügyben a helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben jogosult részt venni az üdülőterületen önálló ingatlanulajdonnal rendelkező választópolgár akkor is, ha nincs ott állandó lakóhelye.

46. § (1) A képviselő-testület helyi népszavazást köteles kiírni a következő kérdésekben:

a) a községegyesítésnek és a községegyesítés megszüntetésének kezdeményezése,

b) új község alakításának kezdeményezése,

c) közös képviselő-testület alakítása, a közös képviselő-testületből való kiválás, továbbá

d) abban az ügyben, amelyet az önkormányzati rendelet meghatároz.

(2) Az (1) bekezdés a) és c) pontjában foglalt esetekben a helyi népszavazásban az érintett településrész, község választói vehetnek részt.

(3) A képviselő-testület helyi népszavazást rendelhet el:

a) a képviselő-testület hatáskörébe tartozó ügyben,

b) az önkormányzati rendelet megerősítésére.

(4) Nem rendelhető el helyi népszavazás:

- a) a költségvetésről való döntésre,
- b) a helyi adónemeket, illetőleg mértéküket megállapító rendelet tárgyában,
- c) a képviselő-testület hatáskörébe tartozó személyi kérdésekben.

47. § (1) A helyi népszavazást a polgármesternél kezdeményezheti:

- a) a települési képviselők legalább egynegyede,
- b) a képviselő-testület bizottsága,
- c) a helyi társadalmi szervezet vezető testülete,
- d) az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár, ami nem lehet kevesebb a választópolgárok tíz százalékánál, és nem lehet több a választópolgárok huszonöt százalékánál.

(2) A képviselő-testület köteles kitűzni a helyi népszavazást, ha azt az önkormányzati rendeletében meghatározott számú választópolgár kezdeményezte.

(3) A helyi népszavazásra irányuló kezdeményezésről a képviselő-testület a legközelebbi ülésén, de legkésőbb egy hónapon belül határoz. A helyi népszavazást az elrendelésétől számított két hónapon belül kell megtartani. A helyi népszavazás egy napra, vagy egymást követő napokra is kitűzhető.

(4) A képviselő-testület az ötszáz lakoson aluli községben a helyi népszavazást a falugyűlés hatáskörébe utalhatja, azzal a feltétellel, hogy a falugyűlés döntése abban az esetben számít népszavazási döntésnek, ha a falugyűlésen a választópolgároknak több mint a fele jelen van.

48. § A népszavazás eredménye kötelező a képviselő-testületre. Eredménytelen helyi népszavazás esetén a népszavazásra bocsátott kérdésben a képviselő-testület dönthet. Ugyanabban a kérdésben helyi népszavazást egy éven belül nem lehet kitűzni, akkor sem, ha a helyi népszavazás eredménytelen volt.

49. § (1) Népi kezdeményezés útján a képviselő-testület elé terjeszthető minden olyan ügy, amelynek eldöntése a képviselő-testület hatáskörébe tartozik.

(2) A képviselő-testület önkormányzati rendeletében meghatározott - a választópolgárok öt százalékánál nem kevesebb és tíz százalékánál nem nagyobb - számú választópolgár a népi kezdeményezést a polgármesternek nyújthatja be. A képviselő-testület a népi kezdeményezés tárgyalásáról a legközelebbi ülésén, de legkésőbb egy hónapon belül dönt. A képviselő-testület köteles megtárgyalni azt a népi kezdeményezést, melyet a képviselő-testület által meghatározott számú választópolgár indítványozott.

50. § A képviselő-testület önkormányzati rendeletben szabályozza a helyi népszavazás és népi kezdeményezés további feltételeit, az eljárás rendjét.

51. § Az Alkotmánybírósághoz alkotmányossági panaszt lehet benyújtani a helyi népszavazás elrendelésének jogszabálysértő elutasítása, lebonyolítása, illetőleg a helyi népi kezdeményezés tárgyalásának jogellenes elutasítása miatt. Az alkotmányossági panaszt a jogszabálysértéstől számított tizenöt napon belül lehet benyújtani.

V. fejezet

A KÖZSÉG, A VÁROS ÉS TERÜLETÜK

52. § (1) A lakosság kezdeményezésére új község alakítható az olyan elkülönült, lakott településrészből, amely feltételei alapján képes az alapvető önkormányzati jogok gyakorlására, a 8. § (4) bekezdésében meghatározott feladatok teljesítésére. A községalakítás feltétele a kiépült helyi közszolgáltatások, legalább alsó tagozatos általános iskola, körzeti orvosi rendelő fenntartása - a

szolgáltatások színvonalának jelentős csökkenése nélkül - úgy, hogy erre a megmaradó község a saját területén is képes maradjon.

(2) Új község alakításának kezdeményezése esetén a településrészen megválasztott települési képviselők közül előkészítő bizottság jön létre. Az előkészítő bizottság javaslatot tesz az új község területére, szakértői vélemény alapján a község elnevezésére, a vagyon, valamint a vagyoni jogok és kötelezettségek megosztására, a költségek viselésére. A javaslat elkészítéséhez - az előkészítő bizottság felkérésére - a köztársasági megbízott, vagy más szerv szakmai segítséget adhat.

(3) Az előkészítő bizottság a javaslatát ismerteti a lakossággal. A lakosság falugyűlésen vagy a településrészen tartott helyi népszavazással kezdeményezi a községalakítást. Az előkészítő bizottság javaslatára a képviselő-testület határozatába foglalja az új község alakításának a kezdeményezését. Az esetleg eltérő kisebbségi véleményt is tartalmazó községalakítási kezdeményezésről a köztársasági elnök dönt.

(4) Az új község külterülete a belterülethez kapcsolódó, egybefüggő terület. Eltérő megállapodás hiányában a település külterületét a belterületi népességgel arányosan kell megosztani.

53. § Községegyesítés megszüntetésének a kezdeményezése az 52. §-ban foglalt feltételekkel és eljárással történhet. Községegyesítés megszüntetése esetén - eltérő megállapodás hiányában - a községek területe azonos a községegyesítést megelőző területükkel.

54. § (1) Helyi népszavazás alapján az érintett képviselő-testületek határozatukkal kezdeményezik az egybeépült községek, illetőleg város és község egyesítését, egyidejűleg javaslatot tesznek az új község nevére. A megszűnt község a nevét településrésznévként megtartja.

(2) Az egyesülés során a községek valamennyi joga és kötelezettsége az új községre, illetőleg a városra száll át.

55. § A képviselő-testület a településrész lakóhelyi közösségének - kezdeményezésére - kizárólag a településrészt érintő ügyekben önkormányzati jogokat adhat. Nem tagadhatja meg a kizárólag a településrészt érintő hatáskör átruházását:

a) az egyesítéssel létrejött településrésztől,

b) a külterületi lakott helytől,

c) az olyan üdülőterülettől, amelynek népessége eléri a település állandó lakosságának egynegyedét.

56. § (1) Az érintett képviselő-testületek megállapodhatnak területrész átadásáról, átvételéről, vagy cseréjéről.

(2) Lakott területrész átadása esetén az ott lakó választópolgárok - falugyűlésen vagy helyi népszavazással kinyilvánított - többségi támogatása szükséges a megállapodáshoz. Lakott területrész átadása nem tagadható meg, ha azt az ott lakó választópolgárok többsége helyi népszavazással kezdeményezi.

(3) A települési képviselő-testület minősített többségű határozattal kezdeményezheti, hogy az Országgyűlés a települést a területével határos másik megye területéhez csatolja át. Más megyéhez csatlakozni kívánó település fogadásáról a befogadó megye képviselő-testülete állást foglal.

57. § A területváltozás költségeit az a község, város viseli, amelynek javára történt a területátcsatolás. A területváltozás a naptári év első napjával lép hatályba.

58. § A község, a város nevét úgy kell megállapítani, hogy ne lehessen összetéveszteni az országban levő más helység nevével. Községegyesítés megszüntetését követően a község általában az egyesítés előtti nevét használja. Új községnévről a lakossági állásfoglalás előtt kérni kell a földrajzi nevekben illetékes szerv szakmai véleményét.

59. § A község a várossá nyilvánítását kezdeményezheti, ha a városi cím használatát fejlettsége, térségi szerepe indokolja. A képviselő-testület a kezdeményezését a belügyminiszter útján terjeszti a köztársasági elnök elé.

60. § A városban működő, községekre is kiterjedő illetékességű állami szervek illetékességi területét összehangoltan, a lakosság számára kedvező módon kell meghatározni.

VI. fejezet

A MEGYEI JOGÚ VÁROS

61. § (1) Az Országgyűlés - a képviselő-testület kérelmére - az ötvenezernél nagyobb lakosságú várost megyei jogú várossá nyilváníthatja. A megyei jogú város települési önkormányzat, és területén - megfelelő eltérésekkel - saját hatásköröként ellátja a megyei önkormányzati feladat- és hatásköröket is.

(2) A megyei jogú város képviselő-testülete a közgyűlés.

(3) A megyei jogú városban a közgyűlés kerületeket alakíthat, és kerületi hivatalokat hozhat létre.

(4) A megyei jogú város kerületi hivatalának vezetője az előjáró, aki a megyei jogú város polgármesterének a felhatalmazása alapján gyakorolja a polgármestert megillető egyes hatósági jogköröket.

(5) A megyei jogú város közgyűlése kinevezi a kerületi hivatalok vezetőit, továbbá a kerület területén megválasztott képviselőkől kerületi képviselő-testületet hozhat létre. A kerületi képviselő-testület jogi személy.

VII. fejezet

A FŐVÁROS

62. § (1) A főváros önkormányzatára - a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepére és sajátos helyzetére figyelemmel - e törvény rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A főváros önkormányzati rendszerének részletes szabályait az e fejezetben foglalt felhatalmazások alapján külön törvény (a továbbiakban: fővárosi törvény) tartalmazza.

(3) A fővárosi önkormányzat - törvény alapján - azokat a feladatokat és hatásköröket gyakorolja, amelyek a főváros egészét vagy nagy részét érintik.

(4) A főváros képviselő-testülete a fővárosi közgyűlés. A közgyűlés tagjainak száma - amennyiben a főpolgármestert saját tagjai közül választja meg - 88 fő.

(5) A kerületi képviselő-testületek mindegyike egy képviselőt választ a 31. §-ban meghatározott szabályok szerint a fővárosi közgyűlésbe.

A képviselő-testület további 66 tagját a fővárosi választópolgárok közvetlenül választják.

(6) Amennyiben a főpolgármester a (4) és (5) bekezdések alapján nem tagja a fővárosi közgyűlésnek, megválasztásával a fővárosi közgyűlés tagjai száma 89 lesz.

63. § (1) A főváros és a fővárosi kerület törvényben meghatározott önálló feladat- és hatáskörű települési önkormányzat. A fővárosi kerület főként az alapfokú közszolgáltatások biztosításával kapcsolatos feladatokat látja el, míg a fővárosi önkormányzat azokat a feladat- és hatásköröket gyakorolja, amelyek a főváros egészét vagy nagy részét érintik.

(2) A fővárosi képviselő-testület rendeletével saját feladat- és hatásköréből szükség szerint adhat át a kerületi önkormányzatoknak.

(3) A fővárosi önkormányzat az átadott feladatok és hatáskörök arányában köteles biztosítani az azok gyakorlásához szükséges anyagi feltételeket.

64. § (1) A fővárosi kerületek a 28. § (1) bekezdésében meghatározott városrészi önkormányzatokat szervezhetnek települési képviselőkől és választópolgárokból.

(2) A városrészi önkormányzat működésének részletes szabályait a kerületi képviselő-testület szervezeti és működési szabályzata határozza meg.

65. § (1) A kerületi önkormányzat működési területén vállalhatja a törvény által a fővárosi önkormányzatnak mint területi önkormányzatnak kötelezően előírt szolgáltatás megszervezését, ez esetben költségvetése számára igényelheti az átvállalt feladattal arányos bevételi támogatás biztosítását.

(2) A fővárosi kerületi önkormányzatok - feladataik színvonalasabb ellátása érdekében - szabadon társulhatnak egymással vagy más, a fővároson kívüli helyi önkormányzattal.

66. § A kerületi önkormányzat gazdálkodására általában a települési önkormányzatokra megállapított szabályok az irányadók. A fővárosi törvény azonban az általános szabályoktól eltérést állapíthat meg oly módon, hogy az a kerületi önkormányzatok települési önállóságát nem veszélyeztetheti.

67. § (1) A fővárosi kerületben polgármestert, a fővárosban főpolgármestert választanak. A fővárosi kerületi képviselő-testület hivatalát a jegyző, a fővárosi képviselő-testület hivatalát a főjegyző vezeti.

(2) A főváros saját helyzetére figyelemmel kormányrendelet egyes államigazgatási hatósági ügyeket a fővárosi kerületi polgármester helyett a főpolgármester hatáskörébe utalhat.

(3) A fővárosi kerületi képviselő-testületek megállapodhatnak abban, hogy egyes államigazgatási hatósági ügyfajtákat több kerületre, illetőleg a főváros egészére kiterjedő társulásban látnak el.

68. § (1) A fővárosi és a kerületi képviselő-testületek e törvényben meghatározott keretek között maguk állapítják meg szervezeti és működési szabályukat.

(2) A fővárosi törvényt 1990. november 30-ig kell megalkotni. A törvény előkészítésébe be kell vonni a fővárosi kerületi önkormányzatokat, illetve a fővárosi önkormányzatot.

VIII. fejezet

A MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT

A megyei önkormányzat feladata és hatásköre

69. § (1) A megyei önkormányzat köteles ellátni azokat a törvényben előírt feladatokat, amelyek megoldására települési önkormányzat nem kötelezhető. Törvény a megyei önkormányzat kötelező feladatává teheti az olyan körzeti jellegű közszolgáltatás biztosítását, amely a megye egész területére vagy nagy részére kiterjed. Törvény kötelező megyei feladatként írhatja elő az olyan körzeti jellegű közszolgáltatás megszervezését, ahol a szolgáltatást igénybe vevők többsége nem a szolgáltatást nyújtó intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat területén lakik.

(2) A körzeti jellegű közszolgáltatást biztosító megyei intézmény székhelye szerinti település önkormányzata saját önként vállalt önkormányzati feladatkörébe vonhatja az intézmény fejlesztését és irányítását, ha a megelőző négy év átlagában a településen állandó lakóhellyel rendelkező lakosok közül került ki az intézményi szolgáltatást igénybe vevők többsége.

(3) A törvényben kötelező megyei feladatként előírt közszolgáltatások körében a települési önkormányzat - saját maga vagy társulásával közösen - önként vállalt önkormányzati feladatként új körzeti intézményt hozhat létre, új körzeti szolgáltatást szervezhet meg.

(4) A (2)-(3) bekezdésben szabályozott esetekben a települési önkormányzat - az átvett vagy átvállalt feladatokkal arányos - bevételi támogatásban részesül. A székhelytelepülés megyei önkormányzattól, illetve az állami költségvetésből átengedett bevételi támogatáson túl nem

igényelhet más kiegészítő állami vagy megyei támogatást, és nem utasíthatja el az általa működtetett közszolgáltatás iránt nem helyben jelentkező igények kielégítését.

70. § A megyei önkormányzat a törvényi kötelezettségeinek teljesítésén túl szabadon vállalhat olyan közfeladatokat, amelyeket jogszabály nem utalt más szerv kizárólagos feladat- és hatáskörébe, illetve amelynek gyakorlása nem sérti a megye által képviselt községek és városok érdekeit.

71. § (1) A megyei önkormányzat a saját terve és költségvetése alapján bevételeivel szabadon gazdálkodik, rendelkezik a törvényben meghatározott megyei önkormányzati tulajdonnal és vállalkozási tevékenységet folytathat. Feladatainak eredményesebb ellátása érdekében szabadon társulhat más megye és bármely település önkormányzatával.

(2) Törvényi felhatalmazás alapján a megyei önkormányzat - saját tevékenységi körében - rendeletet alkothat és a megyében népszavazást rendelhet el.

A megyei önkormányzat szervezete

72. § (1) A megyei önkormányzat jogi személy. Feladatait és hatáskörét a képviselő-testület (a továbbiakban: megyei közgyűlés) látja el. A megyei önkormányzatot a közgyűlés elnöke képviseli.

(2) A megyei közgyűlésnek 10 000 lakosonként egy, de legalább ötven tagja van.

73. § (1) A megyei közgyűlés tagjait a települési önkormányzat képviselő-testületének tagjai által megválasztott küldöttek választják meg.

(2) Az egy vagy több települési önkormányzat küldöttei által körzetenként megválasztható megyei közgyűlési tagok számát - a lakosság számával arányosan - a megyei közgyűlés állapítja meg.

(3) Minden települési önkormányzat képviselő-testülete - kétharmados többséggel, titkos szavazással - három küldöttet választ. A küldöttek közül legalább kettőt a képviselő-testület tagjaiból kell megválasztani.

(4) A képviselő-testület a megválasztott három küldött közül az egyiket a megyei közgyűlés tagjának jelöli.

(5) A küldöttek gyűlésén a küldöttek ajánlásával - a küldöttek közül - további jelölteket lehet állítani. A jelölés nyílt szavazással történik.

(6) Minden jelöltet fel kell venni a szavazólapra. A szavazás titkos. A küldött annyi jelöltre szavazhat, amennyi a megválasztható megyei közgyűlési tagok száma.

(7) A megyei közgyűlés tagjai - a megválasztható tagok száma szerint - azok a jelöltek, akik a legtöbb szavazatot kapták.

(8) Érvénytelen az a szavazólap, amelyen több jelölt kapott szavazatot, mint a megválasztható közgyűlési tagok száma.

74. § (1) A megyei közgyűlés tisztségviselői: az elnök és az alelnök, akiket a közgyűlés a jelenlevő képviselők kétharmados szavazati többségével, titkos szavazással négy évre választ.

(2) A megyei közgyűlés köteles megalakítani a pénzügyi ellenőrző bizottságát. Emellett a megyei közgyűlés meghatározott feladatainak eredményesebb ellátása érdekében - a tanácsnoknak választott megyei képviselők és más megyei képviselők tagsági többségét biztosítva - szabadon alakíthat bizottságokat. A megyei közgyűlés a bizottság további tagjait a szolgáltatást nyújtók és igénybe vevők, valamint a szolgáltatásban más módon érdekelték képviselőiből választja meg. A bizottság elnöke megyei tanácsnok.

75. § (1) A megyei testületek és tisztségviselők munkáját megyei önkormányzati hivatal segíti, melynek feladata a döntések szakmai előkészítése, valamint a döntések végrehajtásának szervezése és ellenőrzése. A megyei hivatalt a közgyűlés elnöke irányítja.

(2) A hivatal vezetőjét: a megyei főjegyzőt a megyei közgyűlés nevezi ki határozatlan időre. A megyei közgyűlés elnöke gyakorolja a hivatal dolgozóival kapcsolatos munkáltatói jogokat, valamint a főjegyző tekintetében az egyéb munkáltatói jogokat.

(3) A megyei közgyűlés meghatározza a hivatal belső szervezetét és működésének szabályait, biztosítja a hivatal működésének dologi feltételeit.

76. § A megyei önkormányzat működésére a települési önkormányzatokra előírt szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

IX. fejezet

AZ ÖNKORMÁNYZATOK GAZDASÁGI ALAPJAI

77. § (1) Az önkormányzat közszolgáltatásokat nyújt. Saját tulajdonnal rendelkezik és költségvetési bevételeivel, kiadásaival önállóan gazdálkodik.

(2) Az önkormányzatok költségvetése az államháztartás része, ahhoz teljes pénzforgalmával kapcsolódik. Az önkormányzati költségvetés az állami költségvetéstől elkülönül, ahhoz az állami támogatásokkal és más költségvetési kapcsolatokkal kötődik.

Az önkormányzat vagyona

78. § (1) A helyi önkormányzat vagyona a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll, amelyek az önkormányzati célok megvalósítását szolgálják.

(2) Az önkormányzati vagyon külön része a törzsvagyon (79. §), amelyet a többi vagyontárgytól elkülönítve kell nyilvántartani. A vagyonállapotot az éves zárszámadáshoz csatolt leltárban kell kimutatni.

79. § A törzsvagyon körébe tartozó tulajdon vagy forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes:

a) forgalomképtelenek a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, parkok és minden más ingatlan és ingó dolog, amelyet törvény vagy a helyi önkormányzat forgalomképtelennek nyilvánít;

b) korlátozottan forgalomképesek a közművek, intézmények és középületek, továbbá a helyi önkormányzat által meghatározott ingatlanok és ingók. A törzsvagyon korlátozottan forgalomképes tárgyairól törvény vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint lehet rendelkezni.

80. § (1) A helyi önkormányzatot - e törvényben meghatározott eltérésekkel - megilletik mindazok a jogok és terhelik mindazok a kötelezettségek, amelyek a tulajdonost megilletik, illetőleg terhelik. A tulajdonost megillető jogok gyakorlásáról a képviselő-testület rendelkezik.

(2) A helyi önkormányzat meghatározott vagyontárgy vagy vagyonrész elidegenítését, megterhelését, vállalkozásba való bevitelét, illetőleg más célú hasznosítását önkormányzati rendeletben helyi népszavazáshoz kötheti.

(3) A helyi önkormányzat vállalkozása a kötelező feladatainak ellátását nem veszélyeztetheti. Az önkormányzat olyan vállalkozásban vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét.

(4) A helyi önkormányzat társulásba bevitt (43-44. §) vagyonát a társuló helyi önkormányzat vagyonaként kell nyilvántartani, a vagyonszaporulat a társult helyi önkormányzatok közös vagyona, és arra a Polgári Törvénykönyv közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Az önkormányzat bevételei

81. § (1) Az önkormányzat a helyi lakosság szükségleteiből és a jogszabályokból adódó feladatait saját költségvetési szerv útján, más gazdálkodó szervezet támogatásával, szolgáltatások vásárlásával, illetve egyéb módon látja el. Az önkormányzat feladataihoz igazodóan választja meg a gazdálkodás formáit és a pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érdekeltségi szabályokat.

(2) Az önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit saját bevételekből, átengedett központi adókból, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, központi költségvetési normatív hozzájárulásokból, valamint támogatásokból teremti meg.

82. § (1) Saját bevételek:

a) törvényben rögzített módon a települési önkormányzatok által megállapított és kivetett helyi adók;

b) saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hozadékból származó nyereség, osztalék kamat és bérleti díj;

c) illetékek a külön törvényben meghatározottak szerint;

d) átvett pénzeszközök;

e) az önkormányzat területén kiszabott és onnan befolyt környezetvédelmi és műemlékvédelmi bírság külön jogszabályban megállapított hányada;

f) az önkormányzat közigazgatási területén a vadászati jog értékesítéséből származó bevétel;

g) a helyi önkormányzat egyéb bevételei.

(2) Saját bevételnek minősül a tanácsok által alapított és a tanácsok felügyelete alatt állt, nem közüzemi vállalatoknak az Állami Vagyonügynökség által történt értékesítéséből származó összeg külön törvényben meghatározott része.

83. § Az Országgyűlés által külön törvényben átengedett központi adók:

a) a magánszemélyek jövedelemadójának meghatározott része,

b) az egyéb megosztott adók.

84. § (1) Az Országgyűlés normatív költségvetési hozzájárulást állapít meg a települések lakosságszámával, egyes korcsoportokkal, intézményi ellátottakkal arányosan és egyéb mutatók alapján.

(2) Az állami költségvetési törvényben meghatározott összeg - közvetlenül, felhasználásra vonatkozó kötöttség nélkül - megilleti a helyi önkormányzatokat, illetőleg törvény által meghatározott körben a feladatot ellátó önkormányzatot.

85. § (1) Az Országgyűlés meghatározza a társadalmilag kiemelt célokat. A célonkénti támogatások mértékét és feltételeit törvény tartalmazza.

(2) A helyi önkormányzatok egyedileg és közösen is igényelhetnek céltámogatást. A feltételeknek megfelelő önkormányzat a céltámogatásra jogosult.

(3) A céltámogatás kizárólag az adott célra használható fel.

86. § (1) Az Országgyűlés egyes nagy költségigényű fejlesztési és rekonstrukciós feladatok megvalósítására meghatározott helyi önkormányzatoknak címzett támogatást nyújthat.

(2) A címzett támogatás kizárólag a meghatározott célra fordítható.

87. § (1) Önállósága és működőképessége védelme érdekében kiegészítő állami támogatás illeti meg az önhibáján kívül hátrányos helyzetben levő települési önkormányzatot. A támogatás feltételéről és mértékéről az Országgyűlés az állami költségvetési törvényben dönt.²

(2) Új önkormányzati feladat megállapítása esetén az Országgyűlés egyidejűleg biztosítja az ellátáshoz szükséges pénzügyi fedezetet.

(3) A 84. §-ban megjelölt állami támogatások összege a költségvetési év során nem mérsékelhető.

Az önkormányzat gazdálkodása

88. § A helyi önkormányzat:

a) alapítványt hozhat létre és közérdekű kötelezettségvállalást tehet;

b) hitelt vehet fel és kötvényt bocsáthat ki; ennek fedezetéül állami hozzájárulás és az önkormányzati törzsvagyon nem használható fel;

c) dönt a célhoz nem kötött forrásai betétként történő elhelyezéséről, az állami hozzájárulás kivételével;

d) dönt egyéb banki szolgáltatások igénybevételéről.

89. § (1) A helyi önkormányzat az intézményét támogatásban részesíti. Nem vonhatja el és a támogatásba nem számíthatja be az intézménynek a kötelező térítési díjon kívüli bevételeit.

(2) Az intézmény a támogatást és saját bevételeit önállóan használja fel, a használatában levő ingatlanokat és ingókat - az alapfeladata sérelme nélkül - bevételei növelésére fordíthatja.

(3) A helyi önkormányzat a más által fenntartott intézmények működéséhez támogatást nyújthat.

90. § (1) A helyi önkormányzat gazdálkodásának biztonságáért a képviselő-testület, a gazdálkodás szabályszerűségéért a polgármester felelős.

(2) A veszteséges gazdálkodás következményei az önkormányzatot terhelik, kötelezettségeiért az állami költségvetés nem tartozik felelősséggel.

(3) Az önkormányzat fizetéseképtelenné válását a hitelezők kérelmére a bíróság állapítja meg.

(4) A fizetőképesség helyreállítása érdekében az önkormányzat köteles felfüggeszteni - a hatósági és az alapvető lakossági szolgáltatások kivételével - a feladatok finanszírozását.

Tervezés, számvitel, információ

91. § (1) Az önkormányzat meghatározza gazdasági programját és költségvetését.

(2) A költségvetés összeállításának részletes szabályait az államháztartásról szóló törvény, a finanszírozás rendjét és az állami hozzájárulás mértékét az állami költségvetési törvény határozza meg.

(3) Az állami költségvetési tervezés önkormányzatokat érintő feladatait a Pénzügyminisztérium és a Belügyminisztérium végzi.

(4) Az országgyűlési költségvetési döntéseket az önkormányzati érdekszövetségekkel lefolytatott egyeztetés után, a véleményük figyelembevételével kell meghozni.

Ellenőrzés

92. § (1) A helyi önkormányzatok gazdálkodását az Állami Számvevőszék ellenőrzi.

(2) A saját intézmények pénzügyi ellenőrzését a helyi önkormányzat látja el.

X. fejezet

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK ÉS A KÖZPONTI ÁLLAMI SZERVEK, AZ ÖNKORMÁNYZATI JOGOK VÉDELME

A központi állami szerveknek a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladata és hatásköre

93. § (1) Az Országgyűlés törvényben szabályozza:

a) a helyi önkormányzatok jogállását, kizárólagos feladat- és hatáskörét, a kötelezően ellátandó feladatait, kötelező szervtípusait, működésének garanciáit, anyagi eszközeit és gazdálkodásának alapvető szabályait;

b) a helyi önkormányzati képviselők jogállását, megválasztásuk rendjét, jogait és kötelezettségeit.

(2) Az Országgyűlés a Kormánynak - az Alkotmánybíróság véleményének kikérése után előterjesztett - javaslatára feloszlatja azt a helyi képviselő-testületet, amelynek működése az Alkotmánnyal ellentétes [Alkotmány 19. § (3) bek. 1. pont]. Ha az Országgyűlés az önkormányzati képviselő-testületet feloszlatja, egyidejűleg 60 napon belüli időpontra kitzúzi az időközi választást.

(3) Az Országgyűlés a feloszlatastról a soron következő ülésén határoz. E napirend tárgyalására meg kell hívni az érintett önkormányzat polgármesterét. A polgármester jogosult a feloszlatastra vonatkozó javaslattal kapcsolatban a képviselő-testület álláspontját a határozathozatal előtt ismertetni.

(4) Az Országgyűlés dönt az állam területi tagozódásáról, továbbá - az érintett önkormányzatok véleményének kikérése után - a megyék összevonásáról, szétválasztásáról, határainak megváltoztatásáról, elnevezéséről és székhelyéről, a megyei jogú várossá nyilvánításról, valamint a fővárosi kerületek kialakításáról.

94. § A köztársasági elnök:

a) kitzúzi a helyi önkormányzati általános választásokat [Alkotmány 30/A. § (1) bek. *d)* pont];

b) az érintett önkormányzatok kezdeményezésére dönt a városi cím adományozásáról, továbbá a község alakításáról, egyesítéséről, a községegyesítés megszüntetéséről, a város, község elnevezéséről;

c) kinevezi a köztársasági megbízottat;

d) köztársasági biztost nevez ki meghatározott önkormányzati, továbbá az államigazgatási feladatok ellátásának irányítására - az új képviselő-testület megválasztásáig terjedő időre -, ha az Országgyűlés a helyi képviselő-testületet feloszlatja.

95. § A Kormány:

a) a belügyminiszter közreműködésével, a köztársasági megbízott útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését;

b) javaslatot terjeszt az Országgyűléshez az Alkotmánnyal ellentétesen működő helyi képviselő-testület feloszlataására;

c) rendeletben határozza meg a helyi közszolgalat képesítési előírásait;

d) irányítja az államigazgatási feladatok ellátását és gondoskodik végrehajtásuk feltételeiről;

e) dönt az államigazgatási szerv és a helyi önkormányzat között keletkező - jogilag szabályozott más eljárás keretébe nem tartozó - vitában.

96. § A belügyminiszter:

- a) előkészíti az Országgyűlés és a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó területszervezési döntéseket;
- b) kezdeményezi a Kormánynál az Alkotmánnyal ellentétesen működő helyi képviselő-testület feloszlására vonatkozó országgyűlési előterjesztés benyújtását;
- c) közreműködik a helyi önkormányzatok feladatát és hatáskörét, a polgármester, a főpolgármester, a köztársasági megbízott tevékenységét érintő jogszabályok, állami irányítás egyéb jogi eszközei és egyedi állami döntések tervezeteinek előkészítésében;
- d) összehangolja a helyi önkormányzatok működésével összefüggő településfejlesztés, valamint a megyei önkormányzatok működésével összefüggő fejlesztés, tervezés és gazdálkodás kormányzati feladatait;
- e) a Kormány felhatalmazása alapján irányítja a köztársasági megbízottak tevékenységét.

97. § A miniszter:

- a) rendeletben határozza meg a polgármester, a főpolgármester, a köztársasági megbízott államigazgatási feladatai ellátásának szakmai szabályait, és ellenőrzi azok érvényesülését;
- b) rendeletben szabályozza a helyi önkormányzatok által fenntartott intézmények működésének szakmai követelményeit, az intézmények dolgozóinak képesítési előírásait, ellenőrzi az előírások érvényesülését;
- c) az a) és b) pontban említett ellenőrzés eredményéről tájékoztatja a helyi önkormányzatot, javaslatot tesz a hiányosságok megszüntetésére, kezdeményezheti, hogy a képviselő-testület tárgyalja meg az ellenőrzés tapasztalatait, törvénysértés esetén tájékoztatja a törvényességi ellenőrzést ellátó szervet;
- d) tájékoztatja a helyi önkormányzatot a központi ágazatpolitikai célokról, a szabályozási eszközökről, és biztosítja számukra az ágazati feladatok ellátásához szükséges információt;
- e) a helyi önkormányzatoktól - ágazati feladatai körében - adatokat és tájékoztatást kérhet, amelyet az önkormányzat köteles teljesíteni;
- f) az állami költségvetésről szóló törvényben meghatározott címen és feltételekkel a helyi önkormányzat részére pénzügyi támogatást nyújthat.

A köztársasági megbízott

98. § A köztársasági megbízott az Országgyűlés által meghatározott régióban, illetőleg a fővárosban és kerületeiben:

- a) ellátja a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését; a mérlegeléssel hozott önkormányzati döntésnek kizárólag a jogszerűségét vizsgálhatja;
- b) törvényben vagy kormányrendeletben megállapított ügyekben elsőfokú hatósági jogkört gyakorol, és elbírálja a hatáskörébe tartozó jogorvoslatokat minden olyan államigazgatási hatósági ügyben, amelyben első fokon a polgármester (főpolgármester) vagy a megyei jogú város kerületi hivatalának vezetője, illetőleg a jegyző járt el, és amelyben a jogorvoslati eljárásra nem valamely centrális alárendeltségű államigazgatási szerv jogosult;
- c) ellátja a törvényben vagy törvényi felhatalmazás alapján a Kormány által hatáskörébe utalt egyéb államigazgatási feladatokat;
- d) összehangolja a köztársasági megbízott hivatala és a régió területén működő más államigazgatási szervek tevékenységét.

99. § (1) A köztársasági megbízott a törvényességi ellenőrzés körében - határidő kitűzésével - felhívja a helyi képviselő-testületet a törvénytértés megszüntetésére. A képviselő-testület a felhívásban foglaltakat köteles megvizsgálni és a megadott határidőn belül az annak alapján tett intézkedésről, vagy egyet nem értéséről a köztársasági megbízottat tájékoztatni.

(2) Ha a helyi képviselő-testület a megadott határidőn belül nem intézkedett a törvénytértés megszüntetésére, a köztársasági megbízott kezdeményezheti:

a) az Alkotmánybíróságnál a törvénytértő önkormányzati rendelet felülvizsgálatát és megsemmisítését;

b) a törvénytértő határozat, belső szabályzat és egyéb döntés bírósági felülvizsgálatát;

c) a képviselő-testület összehívását a törvénytértés megszüntetésére, a képviselő-testület tisztségviselője felelőségének megállapítását.

(3) A (2) bekezdés b) pontja esetén a pert az önkormányzat ellen a megadott határidő lejártától számított harminc napon belül lehet megindítani. A kereset benyújtásának a döntés végrehajtására halasztó hatálya nincs, de a végrehajtás felfüggesztését a bíróságtól lehet kérni.

100. § (1) A köztársasági megbízottat a miniszterelnök javaslatára, az Országgyűlés bizottsága által történt meghallgatása után a köztársasági elnök nevezi ki a jogszabályban meghatározott képesítési feltételekkel rendelkezők közül. A kinevezés a köztársasági elnök megbízatásának időtartamára szól.

(2) A köztársasági megbízott címzetes államtitkári rangot visel. Tekintetében a fegyelmi jogkört a miniszterelnök, az egyéb munkáltatói jogokat a belügyminiszter gyakorolja. A köztársasági megbízottat megbízatásának lejárta előtt a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök felmentheti.

(3) A köztársasági megbízottat feladatai ellátásában hivatal segíti. A köztársasági megbízott nevezi ki a hivatal dolgozóit, megállapítja a hivatal belső szervezetét és működésének szabályait.

A felterjesztési jog

101. § (1) A képviselő-testület az önkormányzati jogokat, illetőleg a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben - közvetlenül vagy érdek képviselői szervezete útján - az adott kérdésben hatáskörrel rendelkező állami szerv vezetőjéhez fordulhat, és

a) tájékoztatást, adatot, szakmai és jogértelmezési kérdésben állásfoglalást (a továbbiakban együtt: tájékoztatás) kérhet;

b) javaslatot tehet, intézkedés megtételét kezdeményezheti;

c) az általa irányított szerv működésével, illetőleg az általa kibocsátott jogszabállyal, jogi irányítási eszközzel és egyéb döntésével kapcsolatban véleményt nyilváníthat, kifogással élhet, kezdeményezheti annak megváltoztatását vagy visszavonását.

(2) A megkeresett szerv a megkeresésre harminc napon belül köteles érdemben válaszolni.

(3) Ha a tájékoztatás, illetőleg a válaszadás vagy az intézkedés nem a megkeresett szerv hatáskörébe tartozik, az köteles a megkeresést három napon belül áttenni a hatáskörrel rendelkező szervhez, és erről a megkereső helyi önkormányzatot egyidejűleg tájékoztatni.

A helyi önkormányzatok érdekképviselete

102. § (1) A helyi önkormányzatok az önkormányzati jogok és érdekek kollektív képviselőinek, védelmének és érvényesülésének előmozdítása, valamint az önkormányzati működés fejlesztése céljából érdek képviselői szervezeteket hozhatnak létre.

(2) Az országos önkormányzati érdek képviselői szervezeteinek véleményét nyilvánítanak az önkormányzatokat érintő jogszabályok és más állami döntések tervezeteivel kapcsolatban. Az érdek képviselői szervek álláspontjáról a központi döntést hozó szervet tájékoztatni kell.

XI. fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

103. § (1) A tanácsok végrehajtó bizottságai a képviselő-testületek alakuló üléséig működnek.

(2) A tanács végrehajtó bizottsága titkáranak munkaviszonya a jegyző (főjegyző) kinevezéséig tart.

(3) A megszűnő tanács és szervei jogutóda a helyi önkormányzat.

(4) A 73. § (2) bekezdésben említett megyei közgyűlési hatáskört az 1990. évi önkormányzati képviselői választások során a megyei tanács vb titkára gyakorolja.

104. § (1) A törvény hatálybalépésekor fennálló közös tanács (a továbbiakban: közös tanács) társközségének új képviselő-testülete 1990. november 30-ig dönt arról, hogy

a) intézményeit önállóan, vagy más képviselő-testülettel közösen tartja fenn,

b) körjegyzőséget hoz létre, (mely községekkel, milyen székhellyel), vagy önálló hivatalt alakít, és jegyzőt nevez ki,

c) közös képviselő-testületet alkot, (mely községgel, milyen székhellyel).

(2) A közös tanács társközségei - ha nem alakítanak közös képviselő-testületet - megállapodnak a meglévő vagyron megosztásában.

(3) A közös tanács székhelyének képviselő-testülete nem tagadhatja meg, hogy a település körjegyzőség székhelye legyen.

105. § A körjegyzőséghez tartozó községeket - ha az érdekeltek nem tudnak megállapodni - a köztársasági megbízott jelöli ki. A lakosság érdekeit sértő kijelölés ellen a képviselő-testület a köztársasági megbízott útján a belügyminiszterhez fordulhat.

106. § A közös tanács által alapított, több községet ellátó intézmény az érdekelt községek közös tulajdonába kerül. Ha a közös intézmény a községek között megosztható, a megosztásban az érintett képviselő-testületek 1990. december 31-i hatállyal megállapodhatnak.

107. § (1) Az állam tulajdonából az önkormányzatok tulajdonába kerülő vagyontárgyak köre a következő:

a) az önkormányzat közigazgatási területén levő ingatlanok, erdők és vizek törvényben meghatározott köre;

b) a tanácsok által alapított és a tanácsok felügyelete alatt álló közüzemi célra alapított állami gazdálkodó szervezetek, továbbá a költségvetési üzemek vagyona és az e szervezetekből átalakuló gazdasági társaságokban az államot megillető vagyonrész;

c) a lakossági szükségleteket kielégítő közművek építményei, vonalas létesítményei, berendezései a település belterületi határán belül, az állam kizárólagos tulajdonába tartozó létesítmények kivételével;

d) a tanácsok kezelésében, illetőleg tulajdonosi irányítása alatt álló oktatási, kulturális, egészségügyi, szociális, sport és egyéb intézmények vagyona;

e) a tanácsi, illetőleg a tanácsi ingatlankezelő szervek kezelésében levő állami bérlakások;

f) a középületek és a hozzájuk tartozó földek, a központi állami feladatokat szolgáló épületek kivételével;

g) a tanács valamennyi pénzvagyona, értékpapírja és más vagyoni joga.

(2) A tanács és szervei, valamint intézményei kezelésében levő állami ingatlanok, erdők, vizek, - kivéve a védett természetvédelmi területeket és a műemlékileg védett épületeket, építményeket, területeket - pénz és értékpapírok, a törvény hatálybalépésének napján e törvény erejénél fogva a helyi önkormányzatok tulajdonába kerülnek.

(3) A külön törvényben meghatározott, állami tulajdonban levő földek, erdők, más ingatlanok, vizek, valamint az összes természetvédelem alatt álló területek és műemlékileg védett épületek, építmények, területek, továbbá a közművek létesítményei, az (1) bekezdés *b*) pontjában említett szervezetek vagyonának önkormányzati tulajdonába adására, az önkormányzatok és a vállalatok közötti megosztására a kormány megyei (fővárosi) vagyonátadó bizottságokat hoz létre, amelyek döntenek e dolgok önkormányzati tulajdonba adásáról és a vagyoni terhek rendezéséről. A vagyonátadó bizottságban részt vesznek az épített és a természeti környezetvédelemért felelős országos szervezetek képviselői is.

(4) A vagyonátadásig a (3) bekezdésben említett vagyontárgyak csak a vagyonátadó bizottság, illetve a természeti vagy műemléki értékük miatt védett, az illetékes országos főhatóság hozzájárulásával forgalomképesek.

(5) A vagyonátadó bizottság döntésével a helyi önkormányzat tulajdonába kerül az e törvény kihirdetése napján az önkormányzat belterületéhez tartozó állami tulajdonban levő föld, a kizárólag állami tulajdonba kerülő földek kivételével.

(6) A több helyi önkormányzat szükségletét kielégítő közüzemi és kommunális vállalatok, továbbá a közművek települések közötti építményei, vonalas létesítményei, berendezései és a települések közötti helyi közutak - ha az érintett helyi önkormányzatok másként nem állapodnak meg - a vagyonátadó bizottság döntése alapján a megyei önkormányzat tulajdonába vagy az érintett települési önkormányzatok közös tulajdonába kerülnek.

108. § A nagyközségi címet használhatják azon települések képviselő-testületei, amelyek a törvény hatályba lépésekor nagyközségi tanácsok voltak, továbbá amelyek területén legalább ötezer lakos él.

109. § Az önkormányzati hatósági ügyben folyó eljárásra - az e törvényben foglalt eltérésekkel - az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1981. évi I. törvényt kell megfelelően alkalmazni.

110. § E törvény 14. § (2) bekezdésének és 26. § alkalmazásában hozzátartozó: az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa, a testvér, a házastárs, az élettárs.

111. § E törvény 11. § (3) bekezdésében és 99. § (3) bekezdésében említett eljárásra a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény XX. fejezetének rendelkezéseit kell alkalmazni. E törvény 41. § (4) bekezdésben foglalt esetben a perre kizárólag a megyei bíróság székhelyén működő helyi bíróság illetékes, Budapest területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el.

112. § E törvény 8. § (4) bekezdésében előírt az egészséges ivóvíz ellátásának biztosításáról minden községben legkésőbb az 1990. évben megválasztott helyi önkormányzati képviselő-testület megbízatásának a lejártáig kell gondoskodni.

113. § Ez a törvény az önkormányzati képviselő-testületek tagjai 1990. évi választásának napján lép hatályba.

114. § Az Alkotmánybíróság - a Kormány indítványa alapján - véleményt nyilvánít a helyi képviselő-testület működésének alkotmányellenességéről.

115. § (1) E törvény hatályba lépésével hatályát veszti:

a tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény és az azt módosító 1983. évi 26. törvényerejű rendelet 1-18. §-a, 1985. évi IV. törvény, 1987. évi 21. törvényerejű rendelet, 1990. évi XXII. törvény 1-3. §-a, az ügyészségről szóló, módosított 1972. évi V. törvény (Ütv.) 5. § (2) bekezdés *a*) pontjából „a Minisztertanács” szövegrész, 13. § (1) bekezdéséből az „és a tanácsok” szövegrész, valamint a 13. § (2) bekezdés *d*) pontja,

a népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvénynek a helyi népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló rendelkezései,

az állami kitüntetésekéről szóló 1976. évi 3. törvényerejű rendelet 3. § (3) bekezdéséből „a tanács helyi jellegű”, 18. § (1) bekezdéséből „valamint a tanács” szövegrész,

a megyei irányításban közreműködő városok, városi jogú nagyközségek és a városkörnyéki községek kijelöléséről szóló 23/1983. NET határozat, ez azonban nem érinti az egyes állami szerveknek e határozat alapján megállapított illetékességi területét;

a megyék nevének, székhelyének és területének megállapításáról szóló 4343/1949. (XII. 14.) MT rendelet és az azt módosító 96/1989. (VIII. 31.) MT rendelet,

a tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény végrehajtására kiadott 11/1971. (III. 31.) Korm. rendelet és az azt módosító 50/1983. (XII. 28.) MT rendelet 1-34. §-a, 25/1985. (V. 6.) MT rendelet, 33/1986. (VIII. 26.) MT rendelet 1. §-a, 86/1988. (XII. 15.) MT rendelet, 44/1990. (III. 13.) MT rendelet 1-3. §-a,

az előjáróságokról szóló 9/1985. (III. 7.) MT rendelet,

a tanácsi művelődési intézmények létesítésének, illetőleg megszüntetésének általános szabályairól szóló 34/1986. (VIII. 26.) MT rendelet,

a helyi címer és zászló alkotásáról, használatáról, a díszpolgári cím adományozásáról szóló 1006/1974. (II. 22.) MT határozat és az azt módosító 44/1990. (III. 13.) MT rendelet 15-16. §-a,

a tanácsok által alapítható kitüntetésekéről és egyéb elismerésekről szóló 1033/1977. (VIII. 17.) MT határozat és az azt módosító 1006/1985. (III. 1.) MT határozat II. része,

a tanácsi egészségügyi és szociális intézményekről szóló 1055/1983. (XII. 28.) MT határozat,

az előjáró tiszteletdíjának megállapításáról szóló 1/1985. (III. 28.) MTTH rendelkezés és az azt módosító 3/1987. (XII. 14.) MTTH rendelkezés.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az Ütv. 13. § (2) bekezdés *c*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„*c*) a hatáskörébe tartozó területi és helyi szerveknél általános érvényű rendelkezés (szabályzat, alapszabály stb.) kiadását, módosítását vagy egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését kezdeményezheti.”

(3) Az Országgyűlés felhatalmazza az igazságügyi minisztert, hogy a népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény hatályos szövegét, a szükséges szerkesztéssel, közzétegye.